

BUDGET EN WERKELIJKE KOSTEN ONDERHOUD GROEN DOOR DERDEN

PERIODE 2011 t/m 2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Budget groenonderhoud, werken door derden	€ 218.428,00	€ 300.000,00	€ 283.000,00	€ 279.300,00	€ 279.300,00	€ 279.300,00
Correctie VI/NJ nota	€ 95.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00	€ -	€ -	€ -
Totaal budget	€ 313.428,00	€ 325.000,00	€ 308.000,00	€ 279.300,00	€ 279.300,00	€ 279.300,00
Werkelijk besteed budget	€ 319.257,00	€ 327.281,00	€ 307.876,00	€ 275.706,00	€ 281.505,00	€ 282.600,00
Budget groenonderhoud op begraafplaatsen, werken door derden	€ 50.500,00	€ 50.500,00	€ 45.000,00	€ 45.000,00	€ 30.000,00	€ 30.000,00
Correctie VI/NJ nota	€ -	€ -	€ -	€ -10.000,00	€ 6.000,00	€ -
Werkelijk besteed budget	€ 50.500,00	€ 50.500,00	€ 45.000,00	€ 35.000,00	€ 36.000,00	€ 30.000,00
	€ 47.638,00	€ 51.927,00	€ 48.000,00	€ 36.260,00	€ 41.078,00	€ 32.228,00
Totaal budget begroting t.b.v groen werken door derden	€ 363.928,00	€ 375.500,00	€ 353.000,00	€ 314.300,00	€ 315.300,00	€ 309.300,00
Totaal werkelijke kosten t.b.v. groen werken door derden	€ 366.895,00	€ 379.208,00	€ 355.876,00	€ 311.966,00	€ 322.583,00	€ 314.828,00
Gemiddeld budget 2011 + 2012 + 2013	€ 364.142,67					
Gemiddeld budget 2014 + 2015 + 2016	€ 312.966,67					
Gemiddeld lager budget tussen beide perioden	€ 51.176,00					
Gemiddelde werkelijke kosten 2011 + 2012 + 2013	€ 367.326,33					
Gemiddelde werkelijke kosten 2014 + 2015 + 2016	€ 316.459,00					
Gemiddeld lagere kosten tussen beide perioden	€ 50.867,33					

Verbod chemische onkruidbestrijding op verhardingen **-Informatieblad-**

Inleiding

Voor de bestrijding van onkruiden op verharding worden in Nederland momenteel methoden toegepast die vallen onder de hoofdcategorieën: chemische-, thermische- en mechanische onkruidverwijdering. Het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen staat ter discussie en het gebruik van deze middelen op verharding wordt hoogstwaarschijnlijk vanaf 1 januari 2016 verboden. Gemeenten en lokale beheerders die nog gebruik maken van deze middelen moeten overstappen op een andere methode van onkruidbeheer.

In dit memo worden de besluitvorming over het verbod beschreven, de lopende discussies weergegeven en wordt kort inhoudelijk ingegaan op de alternatieven en de activiteiten van de NVRD. De NVRD wil haar leden die de transitie naar een andere manier van onkruidbestrijding moeten maken ondersteunen bij het maken van deze keuze maar ook leden die al geen chemie gebruiken van elkaar laten leren. Hiertoe wordt het project "Benchmark Onkruidbeheer light" opgestart.

Besluitvorming verbod

De besluitvorming van het verbod van het gebruik van glyfosaat op verhardingen kent de onderstaande stappen:

- Motie Tweede Kamerlid Grashoff voor een verbod van glyfosaathoudende middelen voor niet-commerciële doeleinden (september 2011). De motie is aangenomen en aangestuurd werd op een verbod per 2018.
- Opdracht van het ministerie van I&M voor een onderzoek naar de technische en financiële haalbaarheid van een verbod (2012). "Inventarisatie onkruidbestrijding op verharding, Tauw/vWelsem, april 2013".
- Vervroegen van het verbod op het professioneel gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen van 2018 naar 2015. Tweede Nota duurzame gewasbescherming 'Gezonde groei, duurzame oogst' (september 2013).
- In de brief van de staatsecretaris worden twee mogelijke uitzonderingen genoemd: specifieke uitzonderingen voor chemische middelen in verband met veiligheid en lastige situaties en een algemene uitzondering voor laag-risicomiddelen. Dit zijn middelen die op basis van de criteria uit de Europese verordening zijn toegelaten door het CTBG. De criteria uit de Europese verordening voor de uitzonderingslijst laagrisicomiddelen zijn nog onderwerp van gesprek en de verwachting is dat deze, inclusief de eventuele toelating door CTBG, niet voor ingang van het verbod beschikbaar zijn. Dit betekent voornamelijk dat ook bestrijdingsmiddelen op basis van (vet)zuren en basisstoffen onder het verbod vallen.
- In februari is ten aanzien van de eerste categorie de Motie van Tongeren aangenomen om de door de staatsecretaris aangekondigde uitzonderingen te beperken tot de criteria Goud en Zilver van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer (BDT) van Stichting Milieukeur. Hierdoor blijft beperkt gebruik van glyfosaat mogelijk (moeilijk bereikbare situaties en veiligheidssituaties tot een maximum van het totale areaal).
- Ook wordt de uitzondering van laag-risicomiddelen overwogen. Op 18 december 2014 is ten aanzien van de tweede categorie (laag-risicomiddelen) een motie van het Tweede Kamerlid Jacobi aangenomen waarin de regering wordt verzocht duidelijkheid te geven over laagrisicomiddelen in afwachting van de Europese criteria-lijst en de mogelijkheden voor het opzetten van een nationale lijst op een rij te zetten.
- Tenslotte is op 18 december 2014 een motie van het Tweede Kamerlid Geurts aangenomen die de kamer voor 1 maart 2015 te informeren over de juridische basis voor het aangekondigde generieke verbod voor alle gewasbeschermingsmiddelen die gebruikt worden buiten de landbouw.
- In een brief van 22 april 2015 heeft de staatsecretaris de aangekondigde gebruiksverboden op verhardingen bevestigd. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor het bestrijden van

onkruid op verhardingen zal met ingang van het groeiseizoen 2016 worden verboden. Voor overige niet verharde terreinen buiten de landbouw wordt een gebruiksverbod per november 2017 voorzien waarbij voor sportvelden en recreatieterreinen een uitzondering wordt gemaakt. Ook voor het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen geldt een gebruiksverbod vanaf begin 2016. Bovenstaande gebruiksverboden worden vormgegeven door middel van een aanpassing van het besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

- Het ontwerpbesluit zal in de eerste week van september 2015 in de commissie EZ van de Tweede Kamer worden behandeld waarna het ontwerpbesluit ter advisering aan de Raad van State zal worden aangeboden.

Discussie

Het verbod heeft geleid tot een verhitte discussie tussen voor- en tegenstanders binnen gebruikers, leveranciers en advies- en onderzoeksbureaus. De discussies hebben betrekking op drie onderwerpen. In dit Informatieblad worden de discussies kort aangestipt. In het Themanummer Onkruid op verharding van het tijdschrift "Tuin en Landschap" van 11 september 2014 worden deze discussies perfect beschreven en worden de voor- en tegenstanders aan het woord gelaten. Het Themanummer is ook te vinden op www.nvrd.nl/dossier/onkruidbestrijding.

De milieubelasting van de verschillende methoden

De discussie spitst zich toe op de milieubelasting tussen mechanische en thermische methoden (borstelen, branden, heet water en hete lucht) enerzijds en chemische methoden (gebruik glyfosaathoudende middelen) anderzijds. Het verbod van chemische bestrijdingsmiddelen is ingegeven door de invloed van het gebruik van deze middelen op de (drink)waterkwaliteit en op de volksgezondheid. Beperkende maatregelen zoals DOB 2.0 hebben nog steeds niet het gewenste effect. Drinkwaternormen worden nog steeds overschreden. Tegenstanders zijn van mening dat dit effect niet opweegt tegen de extra CO₂ uitstoot van mechanische en thermische methoden (extra rondes en energieverbruik).

In 2012 heeft de Universiteit van Wageningen (Plant Research International) samen met de Universiteit van Amsterdam (IVAM) een Life Cycle Analysis -Quicksan uitgevoerd naar de milieueffecten van verschillende methoden. Uit de analyse blijkt dat onkruidbestrijding met glyfosaat minder belastend voor het milieu is dan niet-chemische onkruidbestrijding. De LCA-studie wordt sterk bekritiseerd door oa door het kennis- en adviesbureau CLM die oa uit het Project Schoon water voor Brabant veel ervaring hebben opgedaan met niet-chemische onkruidbestrijding.

De discussie tussen voor- en tegenstanders gaat door maar is feitelijk niet meer relevant. Het verbod van chemische middelen (glyfosaat) lijkt politiek een gepasseerd station.

De kosten van de verschillende methoden

Ook over de kosten van de verschillende methoden, en met name chemie versus de alternatieven niet-chemische methoden zijn de meningen verdeeld. Naar aanleiding van de motie Grashof is er op verzoek van de staatsecretaris in 2012 een studie uitgevoerd met het doel te onderzoeken of een verbod technisch en financieel haalbaar was. Uit dit onderzoek (Onkruidbestrijding op verharding) blijkt dat niet-chemische onkruidbestrijding significant duurder is dan chemische onkruidbestrijding. Hierbij dient wel vermeld te worden dat de bandbreedte groot is en dat er efficiencyverbeteringen mogelijk zijn. Indien wordt uitgegaan van de mediaan is niet-chemische onkruidbestrijding een factor 3 duurder (13 cent versus 4 cent per m²).

Deze resultaten worden bevestigd door een studie van PRI/Wageningen UR waarbij kostprijzen zijn berekend voor verschillende technieken voor onkruidbestrijding op verhardingen (Kosten onkruidbeheer op verhardingen, januari 2012). Dit heeft geresulteerd in de onderstaande kosten.

Techniek	Beeldkwaliteit	Aantal behandelingen	Prijs (€/m ² Jaar)
Borstelen	B	3-4	0,13-0,18
Branden	B	6-8	0,14-0,18
Hete lucht	B	6-8	0,15-0,19
Hete lucht+infrarood+water	B	4-6	0,13-0,19

Heet water volvelds	B	3-4	0,22-0,29
Chemisch	B	2-3	0,04-0,05

Ondanks het feit dat beide studies enkele jaren geleden zijn uitgevoerd, er geconstateerd is dat de variatie groot is en er consensus is dat de kosten van niet-chemische onkruidbestrijding verminderd kunnen worden moeten gemeenten die overgaan van chemische op niet chemische onkruidbestrijding rekening houden met een stijging van de kosten (van 1€ inw/jaar naar 2 a 3 € inw/jaar).

Laag-risicomiddelen

Sinds en aantal jaren zijn er middelen op de markt op basis van vetzuren (Ultima) en azijnzuur (Cito). Deze middelen worden in de lopende discussie ook wel aangeduid als laagrisicomiddelen. Voor het gebruik van deze middelen kunnen de bestaande machines worden omgebouwd. Onder andere gemeenten Rotterdam, Heemstede en Meerlanden hebben in 2013 en 2014 ervaring opgedaan met het middel Ultima. Het voorgenomen verbod op glyfosaat geldt ook voor andere toegelaten bestrijdingsmiddelen en dus ook voor Ultima en Cito. Voor deze categorie moeten de criteria nog opgesteld worden. Vooral nog zijn er geen middelen aangewezen als laagrisicomiddelen die onder een generieke uitzondering van het verbod vallen. Wel zijn er eind 2014 in de Tweede Kamer diverse moties aangenomen die om duidelijkheid vragen omtrent deze middelen.

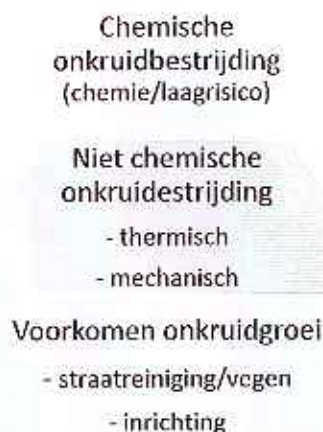
Geïntegreerde aanpak van onkruidbeheer

Steeds meer wordt de gedachte gemeen dat de meest efficiënte en effectieve aanpak van onkruidbeheer een geïntegreerde aanpak is. Er bestaat geen beste techniek. Onkruidbeheer is afhankelijk van een groot aantal factoren waardoor een gecombineerde aanpak en het gebruik van verschillende technieken veelal de beste zijn. Bij aanbestedingen is het verstandig deze keuze aan de aannemer/opdrachtnemer over te laten. Verder gaat het niet alleen om de juiste keuze van technieken maar ook om een juiste afstemming van onkruidbeheer met vegen en maaien en is er veel winst te behalen uit een juiste inrichting van de openbare ruimte (beheertoets, obstakels, gebruikte materialen en voegen). Tenslotte ontstaat er steeds meer het besef dat het ook met minder verharding (en dus minder onkruidbeheer) kan. CROW en het opzoekingscentrum voor de wegenbouw hebben hierover interessante documenten gepubliceerd.

De geïntegreerde aanpak kan worden weergegeven als een Onkruidbestrijdingspiramide (Meerlanden).

Door een juiste inrichting of aanpassing van de bestaande inrichting kan de groei van onkruiden zoveel mogelijk worden voorkomen. Met (een hoog frequente) straatreiniging kan onkruidgroei worden voorkomen doordat de voedingsbodem voor onkruid wordt weggenomen. Uit onderzoek blijkt dat de inzet van de derde arm op veegmachines een effectieve en efficiënte aanpak is voor onkruid. Op lastig bereikbare plaatsen zal altijd handmatige inzet nodig blijven. Hiervoor kunnen mensen met afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet.

Het daadwerkelijk bestrijden van onkruiden kan vervolgens prima met mechanische of thermische methoden ter hand worden genomen (in het Themanummer Onkruid op verharding van het tijdstip "Tuin en Landschap" zijn de (toepassings)mogelijkheden, aandachtspunten en kosten van de diverse methoden uitgebreid beschreven). Op moeilijk bereikbare plekken, in specifieke situaties en voor specifieke onkruiden is deze inzet van laag-risico middelen of chemische middelen een waardevolle aanvulling.

Wat doet de NVRD?

De NVRD onderschrijft het voornemen van de staatssecretaris de bestrijding van onkruid te verduurzamen en vraagt wel aandacht voor de praktisch gevolgen die het vervroegde verbod heeft voor

gemeenten en hun reinigingsbedrijven. In dit kader is de NVRD van mening dat uitzonderingen op het verbod op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen mogelijk moeten blijven en de toepassing van middelen op basis van laag-risicostoffen of basisstoffen uitgezonderd moeten worden van het verbod.

Gemeenten en hun diensten en bedrijven, die nog chemische onkruidbestrijding toepassen zullen zelf een afweging moeten maken voor de voor hen meest geschikte aanpak.

Binnen de leden van de NVRD is veel kennis en ervaring aanwezig over onkruidbestrijding. De NVRD wil haar leden die de transitie naar een andere manier van onkruidbestrijding moeten maken ondersteunen bij het maken van deze keuze. Hiertoe wordt het project "Benchmark Onkruidbeheer light" opgestart. Het project is gericht op het via benchlearnsessies delen van kennis en ervaringen over onkruidbestrijding. In de benchlearnsessies wordt steeds de eigen aanpak vergeleken met de aanpak van anderen en worden inhoudelijke thema's 's behandeld en worden good-practices gepresenteerd. Als voorbereiding op de benchlearnsessies leveren de deelnemers gegevens over de eigen aanpak aan op basis waarvan besprekdocumenten worden opgesteld. Als basis voor deze documenten wordt gebruik gemaakt van de benchmarkpiramide van de NVRD (ambities, resultaat, kosten en aanpak/vaardigheden).

De "Benchmark onkruidbeheer light" is bedoeld voor alle gemeenten/beheerders;

- gemeenten/bedrijven met onkruidbeheer als taak die al niet-chemische beheren
- gemeenten/bedrijven met onkruidbeheer als taak die de transitie moeten maken (aan het maken zijn) van chemische naar niet chemisch
- gemeenten die onkruidbeheer hebben uitbesteed.

Te behandelen thema's worden door de deelnemers bepaald. Gedacht kan worden aan: vergelijking methoden, transitieproces, aanpassing inrichting, afstemmen met reiniging, aanbesteding etc.

Interesse in deelname aan de benchmark? Neem contact op met Bas Peeters (Peeters@nvr.nl), 0883770014.

Verder lezen (www.nvrd.nl/dossier_onkruidbestrijding):

- *Kosten onkruidbeheer op verhardingen*; PRI/Wageningen UR, januari 2012).
- *Inventarisatie onkruidbestrijding op verharding*; Tauw/vWelsem, april 2013".
- *Handleiding voor niet-chemische onkruidbeheersing op verhardingen met kleinschalige elementen*; Opzoekingscentrum voor de wegenbouw, Brussel 2013.
- *Themanummer Onkruid op verharding* van het tijdschrift "Tuin en Landschap" van 11 september 2014

GEMEENTE

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Aan de Raad

Doorkiesnr. 050 3018253
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Bijlage(n)

Onderwerp
Kosten onderhoud openbaar groen/Ability

Bedum, 4 oktober 2011

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met dit schrijven willen wij u informeren over de ontwikkelingen betreffende de sterk toenemende kosten voor het onderhoud van het openbaar groen door Ability.

Sinds 2009 is voor het onderhoud van het openbaar groen door derden in de begroting een bedrag opgenomen van € 218.428,00. Evenals vorig jaar verwachten wij voor dit jaar een aanzienlijke overschrijding van dit bedrag. Over de kosten voor het groenonderhoud zijn wij momenteel nog in overleg met Ability.

In de voorjaarsnota 2009 hebben wij gemeld dat per 1 oktober 2008 het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen in groenstroken verboden is. Voor een gelijkblijvend onderhoudsniveau zal meer geschoffeld moeten worden om het onkruid de baas te blijven. In 2009 bedroeg het offertebedrag van Ability € 214.840,00. Met Ability is in 2009 de afspraak gemaakt dat jaar als een soort proefjaar te beschouwen om te bepalen wat voor gevolgen het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen heeft op de schoffelfrequenties en de kosten die dit met zich meebrengt. In de voorjaarsnota is toen in eerste instantie uitgegaan van meerkosten van € 20.000,00. Uiteindelijk bleek nog een extra verhoging nodig van € 15.000,00 om hetzelfde onderhoudsniveau te garanderen. In de najaarsnota 2009 is hier melding van gemaakt.

Om de kosten zoveel mogelijk binnen de perken te houden hebben wij ook vorig jaar stevig onderhandeld met Ability over de offerte voor het groenonderhoud. Afsproken is toen om het bestaande kwaliteitsniveau voorhands te handhaven en daarom het aantal schoffelrondes te verhogen van 4 naar 6 en het aantal maaibeurten te verhogen van 26 keer naar 29 keer. Ook in 2010 was € 218.428,00 in de begroting opgenomen voor het onderhoud van openbaar groen door derden. De totale kosten voor groenonderhoud door Ability zijn in 2010 uiteindelijk uitgekomen op € 270.000,00. Via de najaarsnota 2010 is het tekort toegevoegd en ook toegelicht.

2>>

Voor 2011 zijn we in de begroting opnieuw uitgegaan van € 218.428,00. Een structurele verhoging leek onafwendbaar, maar kon nog niet worden gekwatificeerd, omdat de onderhandelingen met Ability nog niet afgerond waren.

Omdat dezelfde werkzaamheden als vorig jaar zijn/worden uitgevoerd, zal ook dit jaar dit bedrag niet volstaan.

De afgelopen tijd hebben we het met Ability veelvuldig gehad over het aantal schoffelrondes, bewerkingspercentages, frequentie van grasmaaien, langere groeiperiodes, bijmaaien, kanten snijden, snoeien, oppervlaktesnoei, opruimen van zwerfvuil, het onderhoud van schelpenpaden enzovoort.

Daarnaast zijn de hoeveelheden van het door Ability te onderhouden groen geactualiseerd.

Op basis van deze gegevens heeft Ability ons een offerte gepresenteerd van ruim € 342.000,-. Dit bedrag vinden wij te hoog. Hierover zijn wij nog in onderhandeling met Ability. Maar duidelijk is wel dat het geraamde bedrag in de begroting structureel ontoereikend is.

Daarmee staan we voor een aantal dilemma's.

Enerzijds moeten we de begroting aanzienlijk verhogen om dezelfde kwaliteit groenonderhoud te kunnen handhaven. Of wij accepteren een mindere kwaliteit (dus minder schoffelen en maaien). Ook in dit geval zullen we het begrote bedrag moeten verhogen.

Anderzijds is de gemeente deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling Ability en zijn wij verantwoordelijk voor het exploitatieresultaat van Ability. En zoals u weet, is dat niet positief. Dit staat de komende jaren ook nog eens, om andere redenen, onder zware druk.

In vergelijking met veel andere gemeenten heeft Bedum een mooie openbare ruimte met veel groenvoorzieningen die er over het algemeen goed uitziet. Dit zouden we graag willen handhaven. Maar vanwege de bezuinigingsperikelen zien wij ons genoodzaakt om een deel van de groenvoorzieningen om te vormen door bijvoorbeeld bosplantsoen te vervangen door gras. Maaien is immers goedkoper dan schoffelen. Overigens geldt ook hier de 'de cost gaet voor de baet uyt'. Het financiële voordeel zal pas op termijn zichtbaar worden. Omvormen zal bovendien met de betrokken wijken besproken moeten worden. Dit zal opgenomen worden in een afzonderlijk projectplan. Daarnaast zullen we de schoffelfrequentie en het aantal grasmaaibeurten naar beneden moeten bijstellen en een lager onderhoudsniveau moeten accepteren. Het vinden van een goed evenwicht hierin zal in de praktijk moeten blijken.

Over het verdere verloop zullen wij u nader informeren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De secretaris,

R. Wiltjer

De burgemeester,

drs. H.P. Bakker

GEMEENTE

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Gemeenteraad

Doorkiesnr.
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk AS/DK/005.10.2015
Bijlage(n)

Onderwerp
groenonderhoud

Bedum, 13 oktober 2015

VERZONDEN 14 OKT. 2015

Geachte leden van de raad,

In de voorjaarsnota 2015 is kort ingegaan op de stand van zaken rond de taakstellende structurele bezuiniging van 15% op groenonderhoud. In de begroting 2015 en nu ook die van 2016 is deze taakstelling opgenomen op de stelposten nog te realiseren bezuinigingen. Met deze brief geven wij u een nadere toelichting. In de gemeenteraad van november 2014 is hiertoe besloten onder het voorbehoud van een nadere onderbouwing. Ook voor het openbaar groen moest en moet een mix van minder geld, meer efficiency, meer omvorming, meer differentiatie, een goede balans tussen bezuiniging en een verantwoorde kwaliteit van de openbare ruimte opleveren.

In onze vergadering van 18 augustus 2015 hebben wij, naar aanleiding van de offerte van Ability voor 2015, een discussie gewijd aan de inzet voor 2016 en volgende jaren.

Wij constateren dat er frictie is tussen continuering van bestaand beleid, de in beginsel afgesproken bezuinigingen met 15% op budgetten voor gemeentelijk onderhoud aan de openbare ruimte (groen, wegen, bruggen) en gebouwen, structureel met ingang van 2015, en de kwaliteit van die openbare ruimte na effectivering van die bezuinigingstaakstelling.

Als gevolg van een aantal parallelle ontwikkelingen denken we dat die balans tussen bezuiniging en een verantwoorde kwaliteit van de openbare ruimte niet kan worden bereikt. Zo is in 2012 op rekeningbasis $327 + 51 =$ rond € 378.000 uitgegeven aan het onderhoud van openbaar groen en begraaftplaatsen door derden. In 2015 wordt dit bedrag naar verwachting $279 + 30 =$ € 309.000. Dit is conform de begroting maar exclusief de stelpost nog te realiseren bezuiniging op groenonderhoud. Zo bezien zijn de uitgaven tussen 2012 en 2015 reeds met 18 % teruggebracht. Dat is in 2011 / 2012 begonnen met een intensieve discussie in college en met de raad over inzet, kwaliteit en kosten van Ability; we komen verder in deze brief hierop terug. Ook speelt een rol dat de begrotingsposten, ook via voor-/najaarsnota, voor een deel incidenteel werden geraamd. En als derde factor moet worden genoemd dat de bezuinigingstaakstelling van 15% in 2015 en volgende jaren wordt gebaseerd op het begrotingsbedrag 2014; dit is $15\% \times € 279.300$ (openbaar groen) is afgerond € 42.000. Uiteindelijk, als uw raad wenst vast te houden aan de taakstellende bezuiniging, kan naar onze verwachting niet meer worden voldaan aan het uitgangspunt van een kwalitatief verantwoord onderhoudsniveau van de openbare ruimte, in casu van het groen.

>>2

We moeten nog een slag maken op het gebied van (verdere) omvorming en onderhoudsdifferentiatie, maar daarmee kan deze opgave niet binnen handbereik worden gebracht.

Al in 2011 hebben we stevig met Ability onderhandeld over het meerjarencontract dat ons toen werd aangeboden. We hebben toen onder meer inzicht gekist in kengetallen van m2, onderhoudsfrequenties. Dit maakte voor het eerst zichtbaar om welke hoeveelheden te onderhouden groen het ging, de gevolgen van het verbod op het gebruik van gifkorrels in plantvakken voor het schoffelen en de frequentie hiervan, het aantal grasmaaibeurten, afhankelijk van de weersomstandigheden, om de meest in het oog springende factoren te noemen. Deze factoren zouden zonder ingrepen leiden tot een forse uitzetting van de begrotingspost voor Ability : van € 249.840,- in 2009 naar € 342.045,- in 2011. In 2005 bedroegen deze kosten € 183.000, met een jaarlijkse verhoging van 2%. Uiteindelijk is toen met Ability een bedrag van € 300.000,- voor 2012 overeengekomen, eenmalig en met de opdracht om toen aangeleverde meerjarige opties te vervangen door forse wijzigingen in de wijze van onderhoud en het budget.

In ongeveer dezelfde periode (2009-2015) is het areaal aan te onderhouden openbaar groen fors uitgebreid door aanleg van het wandelgebied Noord-/Zuidwolde, park bij Opmaat, uitbreiding bedrijventerrein en aanleg groen in Ter Laan 4. Deze areaaluitbreiding ging niet of beperkt gepaard met verhoging van de budgetten.

Terugkijkend moeten we nu vaststellen dat in 2011 de discussie met Ability over een aanzienlijke terugraming van hun budget voor groenonderhoud parallel liep met de inventarisatie van bezuinigingsmogelijkheden, dat forse kostenreducties inmiddels zijn gerealiseerd, maar dat het terugbrengen van begrotingsbedragen als het ware is ingehaald, anders gezegd extra belast door het raadsbesluit van 4 en 6 november 2014 om met ingang van 2015 ook 15% op het groenonderhoud te bezuinigen.

Naast de bezuiniging op het groenonderhoud zijn ook de kosten voor onderhoud door derden op de begraafplaatsen, onder andere door de aanschaf van een eigen maaimachine, al teruggebracht van € 50.500,- in 2011 en 2012 naar € 30.000,- in 2015. Globaal de helft van de vrijval werd ingezet voor de kapitaallasten van de aanschaf van een maaimachine; de andere helft werd genoteerd als "een eerste aanzet op de voorgenomen bezuiniging op groenonderhoud, zoals die is opgenomen in bijlage III bij de begroting 2014".

Tenslotte is met de vaststelling van de toekomstvisie buitendienst in 2011 het aandeel van de formatie op het onderhoud van de begraafplaatsen en groen ook teruggebracht van 6,8 fte naar 5,7 fte. Deze vermindering met 0,3 fte op begraafplaatsen en 0,8 fte op groen maakte onderdeel uit van de bezuinigingstaakstelling op de ambtelijke formatie en heeft een waarde van zo'n € 53.000.

Alle bezuinigingen bij elkaar opgeteld is er al een bezuiniging gerealiseerd op het onderhoud van het openbaar groen en de begraafplaatsen van:

- Groenonderhoud	€ 48.000,--
- Begraafplaatsen onderhoud	€ 21.000,--
- Bezuiniging op eigen onderhoudsformatie	€ 53.000,--
Totaal	€ 122.000,--

We noemen enkele aanpassingen van de onderhoudsinzet die ten grondslag liggen aan bovengenoemde bezuinigingen.

In de richting van Ability:

- maai frequentie gazons van 29 naar 25 keer per seizoen;
- bijmaaien van randen, kanten en obstakels: van 4 naar 1 keer per seizoen
- hagen knippen voortaan door eigen dienst;
- minder schoffelen en minder opruimen ervan daarna;
- vermindering frequentie bij het steken van harde kanten.

In de richting van derden:

- verlaging van onderhoudsintensiteit, bv bij het maaien van de wallekanten.

In de richting van de buitendienst:

- meer werkzaamheden in eigen beheer;
- minder formatie.

Blijven nog drie instrumenten voor verdere kostenbeheersing over:

- omvorming van onderhoud intensief openbaar groen naar extensief onderhoud; anders gezegd van struiken naar gras;
- ingebruikgeving of verkoop van openbaar groen;
- differentiatie van onderhoud naar lokaties: dus regelmatig onderhoud van "zichtlokaties" en een vermindering van de onderhoudsfrequentie op andere plekken.

Het eerste en het tweede levert uiteenlopende resultaten op: van bembegroeiing aan de Waldadrift, via de wijkaanpak "plan Oost" aan de Ommelandersdrift en Lijnbaan tot ingebruikgeving aan de Populieren. En meest recent levert ook de realisatie van de speel- en ontmoetingstuin op het Burchtplein een besparing van € 1.904,00 op groenonderhoud op. Tempo van realisatie en opbrengst zijn erg uiteenlopend. Op dit moment is een voorstel in de maak betreffende het adopteren van rotondes door plaatselijke ondernemers. De besparing die op dit onderdeel verwacht bedraagt ongeveer € 1.000,00. We werken momenteel aan een andere invulling van de onderbeplanting aan de Wilhelminalaan, waarbij gekozen wordt voor een beplanting die minder arbeidsintensief is. Dit zelfde gaat gelden voor het project reconstructie Waldadrift die volgend jaar op het programma staat.

Daartegenover staat dat het areaal aan groen zich de komende jaren verder uit zal breiden. Over de exacte hoeveelheid te onderhouden groen hebben we regelmatig discussie met Ability. Er wordt op dit moment hard gewerkt aan het op kaart krijgen van het areaal aan groen. Wij verwachten deze gegevens halverwege 2016 compleet te hebben.

Ondanks de genoemde bijstellingen in de onderhoudsinzet, kan objectief nog steeds gesproken worden van een redelijk hoge kwaliteit van de openbare ruimte en het onderhoudsniveau daarvan. Maar de opmerkingen / klachten nemen toe. Zo werden in 2014 108 klachten over groenonderhoud en 13 over het onderhoud van de begraafplaatsen geregistreerd. Dat is een beperkte toename ten opzichte van 2013 maar als de besluitvorming op weg naar de begroting 2016 ongewijzigd blijft, zal dit aantal verder toenemen.

Wij verwachten de komende jaren de geraamde bezuinigingstaakstelling op openbaar groen niet te kunnen realiseren zonder gevolgen voor de kwaliteit van de openbare ruimte.

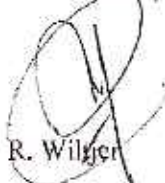
Met deze brief beogen we twee zaken:

1. we willen u uitvoeriger informeren over de stelpost "nog te realiseren bezuinigingen" dan in de begroting voor volgend jaar is opgenomen;
2. we kondigen de onderbouwing voor het budget openbaar groen c.a., afgesproken naar aanleiding van de (extra) taakstellende bezuiniging van 15% op dit onderdeel, aan voor het eerste kwartaal van 2016.

Dit laatste geldt overigens ook voor het onderhoud van bruggen. Wij beschikken om verschillende redenen nog niet over rapporten met inspecties en meerjarige onderhoudsramingen op grond waarvan conclusies over de haalbaarheid van de taakstellende bezuinigingen kunne worden getrokken. Deze staat aangekondigd voor het 4^e kwartaal van 2015.

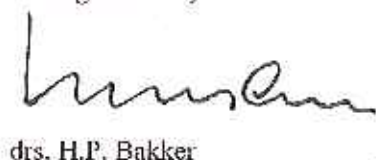
Dit verklaart dat de kortingen op onderhoudsbudgetten voor gebouwen en wegen in de begrotingen 2015 e.v. functioneel zijn verwerkt en dat de kortingen voor groen en bruggen als stelposten zijn opgenomen. Dit is om dezelfde reden ook in de begroting 2016 (blz. 61) gebeurd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De secretaris,

R. Wilger

De burgemeester,

drs. H.P. Bakker

Postbus 38, 9780AA Bedum
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

Gemeenteraad

Doorkiesnr.
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk AS/DK/015.05.2016
Bijlage(n)

Onderwerp
groenonderhoud

Bedum, 13 mei 2016

VERZONDEN 19 MEI 2016

Geachte leden van de raad,

In de vergadering van de commissie VROM van 25 november 2015 is onze collegebrief van 13 oktober 2015 betreffende het budget groenonderhoud besproken. Aanleiding was onze constatering dat er frictie is tussen continuering van bestaand beleid, de in beginsel afgesproken bezuinigingen met 15% op budgetten voor gemeentelijk onderhoud aan de openbare ruimte (groen, wegen, bruggen) en gebouwen, structureel met ingang van 2015, en de kwaliteit van die openbare ruimte na effectivering van die bezuinigingstaakstelling.

Namens ons college is toen toegezegd u in het eerste kwartaal van 2016 nader te informeren.

De afgelopen maanden hebben we met Ability intensief overlegd en hebben we samen gezocht naar mogelijkheden om te bezuinigen op groenonderhoud zonder dat dit te veel ten koste gaat van de kwaliteit van de openbare ruimte. Dit heeft vooralsnog niet tot de gewenste bezuiniging geleid maar wel tot een geheel andere werkwijze die wel perspectief biedt op de realisatie van die bezuiniging. We lichten dit hierna toe.

Probleemstelling

De steeds veranderende omstandigheden waaronder de buitendienst dient te opereren door zaken als nieuwe wetgeving, bezuinigingen en burgerparticipatie, vragen om een efficiëntere aanpak. Er wordt daarbij op gerekend dat het beeld van de openbare buitenruimte blijft voldoen aan verwachtingen die bestuur en burgers van de kwaliteit in de openbare ruimte hebben.

Nieuwe wetgeving eist veelal innovatie in de aanpak. We noemen als voorbeeld het vergaande verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen. Dat vraagt een andere kijk op hoe onderhoud van de groene ruimte kan worden uitgevoerd, waarschijnlijk zelfs een andere kijk op de groene ruimte op zich.

Met minder geld hetzelfde resultaat behalen vraagt om een efficiëntere aanpak van het beheer van de groene ruimte. De vanzelfsprekende wijze van onderhoud van de afgelopen jaren moet onder de loep. Er moet scherp bekeken worden waar nog winst valt te halen ten opzichte van de huidige aanpak van onderhoud.

Burgerparticipatie bij het beheer van de openbare ruimte kan daaraan een positieve bijdrage leveren.

Huidige stand van zaken

Voor het groenonderhoud in onze gemeente zijn de belangrijkste spelers de buitendienst OW en Ability. Ability neemt daarin 3,5 keer meer uren in voor haar rekening dan de buitendienst en is daarmee een belangrijke partner, nog los van de verbondenheid met het werkvoorzieningsschap, waarvoor we ook verantwoordelijkheid dragen.

De huidige overeenkomst met Ability bestaat uit een jaarlijks werkpakket aan onderhoudsactiviteiten die in een jaarplanning zijn vastgelegd.

Daarmee is enerzijds een werksituatie gecreëerd waarbij weinig overleg nodig is en steeds duidelijk is wat wanneer moet worden gedaan. Anderzijds betekent dit dat elke aanpassing in de aanpak een prijsconsequentie heeft door afwijking van de overeenkomst. Maar vooral worden door deze aanpak onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd op momenten dat die vergelijkenderwijs niet of minder noodzakelijk zijn of worden werkzaamheden juist niet uitgevoerd, terwijl ze wel noodzakelijk zijn.

De effectiviteit van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden in het (openbaar) groen wordt voor het overgrote deel door de groei- en weersomstandigheden bepaald. Schoffelen met of zonder uitharken is erg weersafhankelijk en dat geldt ook voor de randsnoei die afhankelijk is van de feitelijke groeisituatie. Beide werkzaamheden laten zich niet ver van tevoren inplannen.

Ons Groenbeleidsplan zegt over het groenbeheer:

Uitgangspunt bij natuurlijk groenbeheer is het scheppen van voorwaarden waaronder gebiedseigen inheemse flora en fauna zich kan handhaven en ontwikkelen.

In ons groenbeheerplan volgt daarop de formulering:

Dit vraagt om doordacht beheer met een zorgvuldige planning van de jaarlijks terugkerende handelingen. Met kennis van de ecologie van planten en dieren kan men de juiste afstemming maken in beheer met benodigde onderhoudsmaatregelen.

Het beheer is daarmee aangepast aan de functie, plaats en structuur van elk plantvak.

Uit de ervaringen met de huidige onderhoudsmethodiek valt op te maken dat met een aantal aspecten die invloed hebben op het onderhoud, geen rekening wordt gehouden. Zo zijn weersomstandigheden en de effecten daarvan op de groei in de bestaande manier van werken geen prikkels om de onderhoudswerkzaamheden naar plaats of frequentie aan te passen. En als er, vaak op aangeven van burgers, van "schoefgroei" sprake is, wordt dit ad hoc hersteld.

Hierdoor, in combinatie met bezuinigingen, is in de afgelopen jaren de waardering voor de kwaliteit van de openbare ruimte enigszins afgenomen.

Financiële kaders

In de brief aan uw raad van 13 oktober 2015 is bevestigd dat de uitgaven op onderhoud openbaar groen en begraaftuinen in de periode 2011-2015 reeds met 18% zijn teruggebracht. We hebben deze cijfers verwerkt in bijgevoegd document 'overzicht ontwikkeling budget groenonderhoud - werken door derden- en 'overzicht ontwikkeling budget groenonderhoud, begraaftuinen, - werken door derden- 2011-2016.

Daarmee is echter de bezuinigingstaakstelling van 15% op het groenonderhoud, waartoe bij raadsbesluit van 4 en 6 november 2014 is besloten, nog niet gehaald. Hierbij is de verwachting uitgesproken dat deze taakstelling niet kan worden gerealiseerd zonder gevolgen voor de kwaliteit van de openbare ruimte.

Voor het zoeken naar de goede balans tussen behoud van kwaliteit in de openbare ruimte en financiële taakstellingen heeft u in 2015 besloten tot uitstel van de realisatie van de taakstelling door de stelpost "nog te realiseren bezuinigingen" in de begroting 2016 op te nemen.

Burgerparticipatie heeft al wel kleine resultaten opgeleverd. Het overdragen van het onderhoud van het Burchtplein en de groenstrook achter de Populieren levert een besparing op van respectievelijk € 1.904 en € 1.880. De sponsoring van rotondes leidt tot een kostenvermindering van € 1.300. Samen levert dit een bezuiniging op de kosten van het groenonderhoud van € 5.084. Daarmee is 2% van de bezuinigingstaakstelling gehaald. Dit heeft er toe geleid dat de uitgaven op groenonderhoud in 2016 zijn begroot op een bedrag van € 274.300. Hierbij is geen rekening gehouden met indexering/loondifferentiatie.

Het offertebedrag van Ability voor 2016 zit op hetzelfde niveau als 2 jaar geleden. Omdat de kosten van Ability vooral loonspecifiek zijn zou met een indexering van 2,5% gerekend mogen worden. Dat is niet gedaan. Dit betekent een bezuiniging van 5%. Dit maakt totaal 7% en dan resteert nog 8%.

In die mix van minder geld, meer efficiëntie, meer omvorming en meer onderhoudsdifferentiatie hebben we eerder een aantal maatregelen met u besproken. We noemen investeringen in omvorming om situaties in het openbaar groen te bereiken die minder kostbaar onderhoud en beheer met zich meebrengen. Onder andere de Waldadrift is daarvan een goed voorbeeld.

Samen met Ability zijn we toegegroeid naar een andere aanpak van het groenonderhoud: wie doet wat, waar, wanneer en hoe. Een "recht toe, recht aan" uitvoering van de overeenkomst tussen buitendienst en Ability zal worden vervangen door in regie de onderhoudswerkzaamheden te bepalen. We gebruiken dit jaar om de effecten daarvan te meten en in geld en kwaliteit uit te drukken. De inzet van – en vergoeding aan Ability blijft hierbij dit jaar nog nagenoeg gelijk aan die in 2015.

Andere aanpak

Die gewijzigde aanpak wordt veel meer dan nu bepaald door de staat van het groen en de weersomstandigheden. De opgave is het beheer zo af te stemmen dat een onderhoudsactie niet wordt ondernomen omdat het in de overeenkomst staat, maar omdat de situatie erom vraagt.

Bij deze aanpak worden onderhoudswerkzaamheden niet meer volgens contract of gewoonte uitgevoerd, maar op grond van inspectie. Gebeuren de inspecties goed, zal er naar verwachting minder onderhoudswerk zijn. Deze opbrengst weegt op tegen het inspectiewerk.

De inspecties kunnen op meerdere manieren worden uitgevoerd:

1. Binnen de buitendienst kan een medewerker deze inspectie taak op zich nemen en op basis van zijn bevindingen worden de onderhoudswerkzaamheden uitgezet bij de opdrachtnemer.
2. Binnen de overeenkomst met de opdrachtnemer kan een minimale staat van onderhoud worden afgesproken middels beelden en beschrijvingen. Hoe en wanneer welke werkzaamheden worden uitgevoerd, ligt dan bij de opdrachtnemer. De gemeente moet deze beelden controleren en op basis daarvan wordt gecommuniceerd met de opdrachtnemer.

Een dergelijke vorm van beheer heeft consequenties voor de overeenkomst met Ability. Inspectie volgens de eerste methode leidt tot een zogeheten regiebestek. De overeenkomst met Ability zal dan bestaan uit afspraken omtrent de ureninzet. Voordeel hiervan is de flexibele en gerichte inzet van de onderhoudswerkzaamheden. Dit gaat gepaard met administratie en controle omtrent de ureninzet. Deze methode van werken met Ability wordt gehanteerd in de gemeente de Marne. Bij de tweede methode wordt de inspectie bij de opdrachtnemer neergelegd in de vorm van een zogeheten beeldbestek. De onderhoudswerkzaamheden met bijbehorende inzet is ter beoordeling van de opdrachtnemer. De opdrachtgever beperkt zich tot controle van de staat van het groen en communiceert op basis daarvan met de opdrachtnemer. Deze werkwijze met Ability wordt gebruikt in Winsum en Bemsmond.

Afstemming en kenze

In het kader van de harmonisatie is door de buitendienst van de BMWG-gemeenten gekeken naar een meer gezamenlijke aanpak van de inzet van de buitendienst en van Ability in het onderhoud van de groenvoorzieningen. De aanpak die wij voorstaan, biedt ook de mogelijkheid om de werkwijze in de BMWG-gemeenten, die ook samen het werkvoorzieningsschap in stand houden, te harmoniseren.

De optie van een beeldbestek vraagt een behoorlijke input vanuit beleid qua inhoud en qua tijd. Het huidige Groen beleidsplan biedt daarvoor geen ruimte. De optie van een regie overeenkomst biedt nu al wel veel mogelijkheden.

Dankzij de inspecties is continue een goed beeld van de staat van de openbare groene ruimte. De daarop gebaseerde flexibele en gerichte inzet van het groenbeheer zal leiden tot een meer gewenst beeld van de openbare groene ruimte. Klachten via ons meldingssysteem zullen waarschijnlijk zienderogen afnemen. De klachten die er nog zijn, zullen beter verklaarbaar zijn, zodat beantwoording richting de burger adequater kan, zonder dat dit leidt tot allerlei ad hoc onderhoudsacties.

Als bijkomend positief aspect kan benoemd worden dat deze werkmethode zich uitstekend leent voor een meer gezamenlijke aanpak van het groenonderhoud van de buitendienst en Ability. Hiermee komt dus ook een eind aan de indeling in centrum e.o en overige wijken die tot nu wordt gehanteerd.

Het overleg met Ability heeft nu geleid tot een aanbieding voor het onderhoud van openbaar groen in 2016. Deze aanbieding betreft een urencontract waarbij duidelijke afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van de werkzaamheden en de voorwaarden die hieraan verbonden zijn.

Hierbij gelden de volgende afspraken:

- Ability zet medewerkers in die zoveel mogelijk woonachtig zijn binnen de gemeente Bedum.
- De medewerkers van Ability zullen gedurende het gehele jaar werkzaamheden verrichten zoals licht snoeiwerk, schoffelen, opruimen, opknippen, zwerfvuil zoeken, graskanten snijden en dergelijke.
- Voor de uitvoering van de werkzaamheden levert Ability 10.716 uur op jaarbasis tegen een vast uurtarief.
- De urenverdeling over de maanden is aangegeven op de planning 'werkzaamheden in plantsoenen gemeente Bedum 2016'. Deze is bijgevoegd.
- Binnen de urenverdeling per maand is een marge toegestaan van maximaal 15%.
- Voor de directe aansturing van de medewerkers wordt vanuit Ability een leidinggevende beschikbaar gesteld.
- Ability zorgt voor werkkleding, persoonlijke beschermingsmiddelen, 3 schaftwagens en handgereedschap.

- Ability maait gedurende het maaiseizoen het vlak gras (gazons) 29 keer.

Zoals eerder al is aangegeven, ligt de rolg bij de buitendienst. Hier wordt bepaald, wanneer welke werkzaamheden waar worden uitgevoerd. Daarop wordt in overleg met de leidinggevende van Ability de inzet van de medewerkers van Ability bepaald. Hiervoor is een planning gemaakt die dient als leidraad. Hij kan naar eigen inzicht de werkzaamheden en het aantal medewerkers van Ability dat voor de werkzaamheden wordt ingezet, aanpassen. Daarbij is een toegestane marge van maximaal 15% afgesproken.

Wij verwachten met deze manier van werken een flinke efficiëncyslag te kunnen maken waardoor we het onderhoudsniveau dat we gewend waren, overeind kunnen houden. De afgelopen maanden hebben we kunnen 'proefdraaien' en de ervaringen zijn bijzonder positief. Wel moeten we bezien of in het schoffelseizoen voldoende capaciteit kan worden ingezet. Komende zomer moet dit blijken. Wij zien 2016 als proefjaar; wij verwachten met de ervaring die we daarmee opbouwen na de zomer te kunnen evalueren als opmaat naar het definitieve budget voor de begroting 2017. Uiteraard komen wij daarop bij uw raad terug.

In het geval van areaaluitbreiding zullen de onderhoudskosten, bij gelijkblijvende kwaliteit van de openbare ruimte, wel toenemen. Op dit moment wordt uitbreiding van areaal voorzien in de in- en uitbreidingsplannen De Plank en Ter Laan.

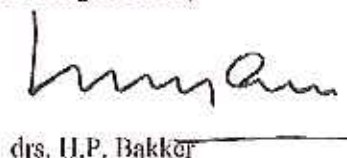
Daarnaast zal ook het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen op (semi) verhardingen dat op 31 maart 2016 van kracht is geworden financiële gevolgen hebben. Bestrijding is nu alleen toegestaan met alternatieve methodes. Dit nemen we mee in de voorjaarsnota.

Hoogachtend
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De secretaris,

R. Wiltjer

De burgemeester,

drs. H.P. Bakker

MEMO AAN DE RAAD

Aan : Commissie- en raadsleden gemeenten Bedum
Van : Joh. de Vries
Cc : Henk Reijsoo
Datum : 6 juni 2016
Onderwerp : hoofdlijnen groenonderhoud

Geachte commissie- en raadsleden,

Naar aanleiding van de discussie in de raadsvergadering d.d. 2 juni 2016 over de agendering van de brief over groenonderhoud d.d. 13 mei 2016 ontvangt u hierbij een notitie op hoofdlijnen over de deelplannen groen en een overzicht van relevante brieven over dit onderwerp. Zoals toen gezegd, gaat het om een soort leeswijzer bij de verschillende deelonderwerpen en de diverse brieven die uw raad heeft gehad.

De discussie over de kosten van groenonderhoud in relatie tot het onderhoudsniveau is begonnen in 2011. We voegen daartoe onze brief van 4 oktober 2011 aan uw raad aan dit memo toe. Aanleiding: toen waren de te verwachten fors hogere kosten van Ability in relatie tot het beschikbare budget en het handhaven van het hoge onderhoudsniveau in onze gemeente.

Op 13 oktober 2015 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken m.b.t. de taakstellende bezuiniging op het groenonderhoud. Hierin worden de dilemma's geschetst van de moeilijkheden en (on)mogelijkheden om de bezuiniging te realiseren. De bezuiniging is met een stelpost gecompenseerd in de begroting van 2016. Wij hebben uw raad toen toegezegd u begin 2016 nader te informeren. Met de brief van 13 mei 2016 hebben wij dit gedaan en daarin ook uw wens meegenomen om een overzicht te maken van de kosten "groenonderhoud door derden" en "groenonderhoud begraafplaatsen derden" over de laatste 5 jaar. Deze brief geeft inzicht in de laatste stand van de bezuinigingen, de probleemstelling en de andere aanpak die als pilot is gekozen in de aansturing van Ability. Na de zomer willen wij uw raad nader informeren over de bevindingen en deze evaluatie benutten als opmaat naar het definitieve budget van de begroting 2017.

Voor de volledigheid voegen we de 3 brieven toe aan deze notitie.

Tot slot geven we een update in hoofdlijnen over de negen deelplannen groen zoals die zijn opgenomen in het vastgestelde groenbeheerplan 2013-2018.

1) Beheerswijziging randsnoei

De beheerswijziging randsnoei is ingevoerd in 2013 en gecontinueerd in 2014 en 2015. De wijziging betrof het minder frequent snoeien van de bovenkant van de begroeiing. Deze bezuiniging heeft niet het gewenste effect gehad: het is niet kosten efficiënt gebleken en de klachten namen toe. Begin 2016 is de begroeiing machinaal terug gesnoeid en in één slag teruggebracht tot gewenste hoogte. In de toekomst zullen we de boven snoei waarschijnlijk jaarlijks machinaal moeten uitvoeren. Deze werkzaamheden worden vanuit kostenoverwegingen niet meer handmatig worden uitgevoerd.

2) Deelplan bomen

Dit deelplan wordt dit jaar uitgevoerd conform afspraak met uw raad.

3) Deelplan Kleinschalige renovatie projecten

Dit deelplan is in uitvoering vanaf de vaststelling van het groenbeheerplan. Begin 2016 is met extra capaciteit van Ability hieraan nog een impuls gegeven. In het groen seizoen is alle capaciteit van Ability nodig voor schoffel- en groenonderhoud. In najaar zal de overcapaciteit van Ability weer op dit deelplan worden benut

4) Deelplan communicatie

Dit deelplan is in uitvoering. Vorig jaar is veel tijd besteed aan goede communicatie over adoptie rotondes, omvorming groen / ingebruikgeving snippergroen aan De Populieren en overlast gevende bomen. Binnenkort willen we aandacht geven aan het verbod van chemische onkruidbestrijding op (semi) verhardingen. Afgelopen tijd is gebleken dat groot onderhoud, bijvoorbeeld het machinaal uitvoeren van de eerder genoemde boven snoei, ook proactief gecommuniceerd moet worden.

5) Deelplan omvorming

Bij dit deelplan zijn diverse projecten uitgevoerd, maar nog niet voldoende. Op een aantal plaatsen, bijvoorbeeld langs de Waldadrijs zijn groenstroken vervangen door gras. De projecten gefinitieerd vanuit burgerparticipatie vergen veel overleg en kennen, mede vanwege beperkte capaciteit vanuit de gemeente, een te lange doorlooptijd. Dit jaar willen we de Ommelanderdrijs en De Lijnbaan afronden. De verdere omvorming van de Waldadrijs wordt meegenomen in de plannen van de reconstructie van deze weg. De 3 rotondes van de gemeente worden geadopteerd door bedrijven. Naar verwachting wordt dit binnenkort afgerond en zullen de rotondes in het najaar worden overgedragen naar de bedrijven.

6) Grootschalige renovatie

Op dit moment zijn er geen specifieke middelen voor grootschalige renovatie. De koppelkansen met reconstructie en herinrichting van wegen worden benut. Voorbeeld hiervan moet worden de eerder genoemde Waldadrijs. Vorig jaar is dit bijvoorbeeld gebeurd middels de herinrichting van Coenderstraat, Kapelstraat en Almastraat. De nieuwe gekozen invulling van groen is sober en onderhoudsvriendelijk.

7) Deelplan parken

Hieraan is nog geen concrete invulling gegeven. Onze parken kennen van oudsher een hoog onderhoudsniveau; in de laatste jaren moest door minder middelen hierop worden ingeleverd. Momenteel kijken wij bij andere gemeenten die reeds ervaringen hebben opgedaan met extensiever beheer. Voor het Geert Reinderspark zullen we "werk met werk" koppelen aan het onderhoud aan de vijvers én de definitieve oplossing van de daar aanwezige hergbezink voorziening.

8) Deelplan lokale ecologie en gedragscode groen

Dit deelplan willen we dit jaar afronden.

9) Deelplan overhoekjes en snippergroen

Het deelplan overhoekjes en snippergroen vergt door afspraken rond ondergrondse leidingen en kabels, maar ook als gevolg van juridische aspecten veel tijd en inventarisatiewerk. Het heeft ook een sterke relatie met het BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie). Het BGT is de opvolger van het GBKN en het verplichte wettelijke deel moet 1 januari 2017 operationeel zijn. Vervolgens zal het beheerde openbare ruimte (IMGeo) gevuld moeten worden met data vanuit de oude BOR applicaties. Naar verwachting zal het systeem eind 2017 volledig gevuld zijn. Dit systeem is nodig om op eenvoudiger wijze overhoekjes en snippergroen in beeld te brengen.

Voor 2016 en 2017 zullen we vragen van burgers over ingebruikgeving van overhoekjes en snippergroen incidenteel behandelen. Niet alleen zijn hierbij goede afspraken over bereikbaarheid van kabels en leidingen van belang, maar ook het waarborgen van de vastgestelde beeldkwaliteit en uitstraling van het groen.

Overigens wordt momenteel zonder formele overeenkomst op veel plaatsen in de gemeente het onderhoud van overhoekjes en snippergroen reeds gedaan door burgers.

Namens college van B&W,

Johannes de Vries
Wethouder

Postbus 38, 9780 AA BEDUM
Tel. 050-3018911
Fax 050-3018247
E-mail: gemeente@bedum.nl

AAN: de gemeenteraad van Bedum

Doorkiesnr. 050-3018253
Uw brief
Uw kenmerk
Ons kenmerk DS/IK/011.10.2016-2
Bijlage(n)

Onderwerp
groenonderhoud

Bedum, 27 oktober 2016

VERZONDEN 23 OKT. 2016

Geachte leden van de raad,

In de vergadering van uw raad van 2 juni 2016 is onze brief van 13 mei 2016 over het groenonderhoud besproken. Aanleiding was de toezegging die wij u in de commissievergadering van 25 november 2015 hebben gedaan om u nader te informeren over de afgesproken taakstelling op het budget voor groenonderhoud (- 15 % is € 55.000,-) in relatie tot het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte. Het ging toen met name om de afspraken die we met Ability hebben gemaakt over een andere aanpak van het groenonderhoud. We hebben toen afgesproken na de zomer en voor de behandeling van de begroting hierop terug te komen.

De ervaringen met de inzet van Ability tot nu zijn overwegend positief en leiden tot meer effectiviteit dan voordien, maar daarmee kunnen we niet het (hoge) kwaliteitsniveau van eerder handhaven. Weersomstandigheden, maar vooral het verbod op het gebruik van chemische middelen bij de bestrijding van onkruid kunnen onvoldoende door verschillende effectiviteitsmaatregelen worden gecompenseerd. En dus ligt het kwaliteitsniveau lager dan voorheen; het aantal klachten van burgers is een indicatie daarvan.

Met Ability is eerder dit jaar afgesproken dat we op jaarbasis 10.716 uur afnemen tegen een vast uurtarief. Hierbij geldt een urenverdeling per maand, met een marge van maximaal 15%. Dit betekent dat er gemiddeld 6 mensen van Ability gedurende het hele jaar worden ingezet op het groenonderhoud.

Onze ervaring is nu dat buiten het groeiseizoen deze inzet voldoet, maar in het groeiseizoen levert dat problemen op. Met de inzet van de mensen van Ability en onze eigen groenmedewerkers kunnen we in het groeiseizoen (schoffelseizoen) het onkruid niet voor blijven. Dit wordt steeds meer zichtbaar en dit is frustrerend. Wij hebben de afgelopen maanden veel klachten van burgers gekregen over het groenonderhoud. Zij tonen weinig begrip voor een uitleg over bezuinigingen op groenonderhoud, over de genomen effectiviteitsmaatregelen, over het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen en over de onvermijdelijke "vergroening" in de openbare ruimte die daarvan het gevolg is. Burgers zijn gewend aan een hoge kwaliteit in het onderhouden van de openbare ruimte in onze gemeente. Hieraan kan in het zomerseizoen al niet meer worden voldaan, en met verdergaande bezuinigingen helemaal niet.

2>>

Bij raadsbesluit van 4 en 6 november 2014 is besloten tot een taakstelling van 15 % op de budgetten voor beheer en onderhoud, bij gebouwen, wegen, bruggen en groen. De uitwerking en de onderbouwing hiervan hebben we daarna met u besproken. Onze gezamenlijke conclusie was dat met bepaalde maatregelen een structurele bezuiniging kon worden bereikt zonder verlies van kwaliteit of aantasting van de kwaliteit die een beheerder dient te leveren.

Voor het groenonderhoud kan dat beeld niet worden bereikt. Wij hebben al eerder becijferd dat de uitgaven op onderhoud openbaar groen en begraaftplaatsen in de periode 2011-2015 reeds met 18% zijn teruggebracht. Om binnen die gereduceerde budgetten te blijven zijn toen al veel onderhoudsmaatregelen in frequentie teruggebracht. Het bijmaaien van zachte randen en kanten (overgang gras naar plantvakken) wordt niet meer gedaan. Harde kanten (overgang gras naar verharding) worden 1 keer per 2 jaar gestoken. Dit was 1 keer per jaar. Het bijmaaien van obstakels (bomen, verkeersborden, speeltoestellen en dergelijke) gebeurt nu nog 1 keer per jaar. Dit was 6 keer per jaar. Het knippen van hagen gebeurde 2 keer per jaar. Nu lukt dat nog maar 1 keer. Alleen op plaatsen waar te hoge hagen gevaar opleveren, wordt nog 2 keer geknipt. Het maaien van taluds gebeurt nu nog 1 keer per jaar. Dit was 6 keer per jaar. Met de huidige bezetting zijn we aan 3 schoffelrondes toegekomen. Eerder deden we dat 5 tot 6 keer per jaar. Al jaren worden de budgetten hiervoor niet geïndexeerd; hierdoor krimpt feitelijk het budget met jaarlijks 2%. Daarbij hebben we eerder ook vastgesteld dat de forse areaaluitbreiding niet vertaald is in ophoging van de onderhoudsbudgetten.

We hebben nu alle mogelijkheden verkend en waar mogelijk toegepast; van omvorming, adoptie, een veegmachine met onkruidborstel tot en met een andere inzet van de medewerkers van Openbare Werken en Ability. Dit heeft tot nu toe 2% aan besparingen opgeleverd.

In de begroting 2017 is op bladzijde 44 het dilemma van de taakstelling op groenonderhoud in relatie tot het beoogde of gewenste onderhoudsniveau van de openbare ruimte beschreven. In afwachting van de evaluatie van de gewijzigde werkwijze met Ability en de bespreking met uw raad is deze bezuiniging als stapelsteen "nog te realiseren" in de begroting 2017 opgenomen.

Vanaf april 2016 werken we met een nieuw softwareprogramma voor meldingen in de openbare ruimte. Vanaf invoering van dit systeem tot nu hebben we circa 100 klachten/meldingen ontvangen over het groenonderhoud. Er zijn nog niet eerder zoveel klachten geweest m.b.t. het groenonderhoud. Dezelfde of andere burgers werken trouwens op veel plekken in onze gemeente mee in het onderhoud, bijvoorbeeld door het maaien of bijhouden van kleine stukjes openbare ruimte. Extra winst door nog meer burgerparticipatie levert tot nu toe slechts kleine resultaten op en onze verwachtingen waren op dit vlak wellicht wat te hooggespannen. Deze betrokkenheid heeft overigens ook een keerzijde: in overleg met de bewoners van de Ommelandersdrift en de Lijnbaan zijn plannen gemaakt voor omvorming van het groen in de straat. Dit vraagt om een behoorlijke investering en levert maar een zeer beperkte besparing in onderhoudskosten op. Mooie beplanting staat niet gelijk aan onderhoudsarm groen. Tevens zijn er wensen met betrekking tot herinrichting van parkeerplaatsen en voetpaden. Wij komen voor beide projecten nog met de vraag om een investeringskrediet naar uw raad.

Bij het (her)inrichten van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met een onderhouds-extensieve inrichting. Voorbeelden hiervan zijn de reconstructie van de Coenderstraat en Kapelstraat en de herinrichting van de Almastraat. Met de reconstructie van de Waldadrijt wordt ook een forse ontvormingslag gemaakt.

Daartegenover staat dat het arcaal aan groen zich steeds verder uitbreidt. Voorbeelden daarvan zijn het groen op het bedrijventerrein fase 2, Vogelzanglocatie, De Plank en Ter Laan 4.

We zullen de huidige werkwijze ook met Ability verder bespreken. Wij willen de mogelijkheden onderzoeken om de personele inzet in het groeiseizoen te verhogen zonder dat dit extra geld gaat kosten door in de winter minder mensen af te nemen.

Ook willen we in overleg met Ability over de kosten die ons in rekening worden gebracht voor het maaien van het gras. Wij zien mogelijkheden tot een besparing door de maaimachine (voorzien van onkruidborstel en met een verdubbeling van de maai breedte) zelf aan te schaffen en te onderhouden en de bediening er van bij Ability te laten. We willen dit verder uitwerken en apart aan u voorleggen.

Een andere mogelijkheid is om meer overhoekjes in bruikleen te geven of te verkopen. Wij voeren daarin tot nu toe geen actief beleid. Aanvragen voor het in bruikleen krijgen of kopen van gemeentegroen worden getoetst aan criteria die op 22 oktober 1998 zijn vastgesteld. In de praktijk worden bijna alle verzoeken afgewezen vanwege de functie van schermgroen, landschappelijke ligging of vanwege de ligging van kabels en leidingen. We zouden deze criteria met de wetenschap van nu opnieuw tegen het licht kunnen houden en wat ruimhartiger kunnen omgaan met dit soort verzoeken. Wij stellen uw raad voor om volgend jaar te gaan werken volgens het principe "Ja, mits". Alleen zwaarwegende argumenten zoals bereikbaarheid van kabels, leidingen, pompen en gemalen, kunnen dan tot een afwijzing leiden. Ook zullen er goede afspraken over schermgroen, zoals bij De Populieren, gemaakt moeten worden. Dit kan vastgelegd worden in een gebruiksovereenkomst. Overigens leert de ervaring met snippergroen dat een dergelijk overdracht in optelsom niet leidt tot forse besparingen in het onderhoudsbudget.

We willen kijken of de aanpak met de grasmaaier en de "overhoekjes" enige financiële ruimte oplevert om daarmee de aanpak van het openbaar groen binnen de budgetten te houden, het kwaliteitsniveau in het zomersseizoen zo veel mogelijk vast te houden en waar mogelijk van enige extra gerichte inzet te voorzien.

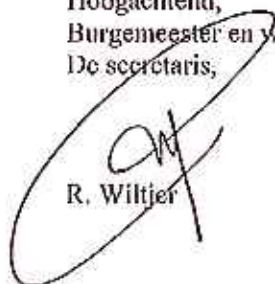
Het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte staat onder druk; we hebben de oorzaken hierboven beschreven. Eén daarvan is het verbod op het gebruik van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen. Bestrijding is nu alleen toegestaan met alternatieve methodes. In de voorjaarsnota maakten wij daar al melding van. Voorlopig zijn we uitgegaan van meerkosten van € 8.000,-. Ervaring hier en elders leren dat de bestrijding met alternatieve methodes veel geld kost, maar niet het resultaat oplevert zoals we gewend waren met de chemische bestrijding.

De kosten van onkruidbestrijding op verhardingen komen overigens ten laste van het product onderhoud wegen en dus niet op groenonderhoud. Op het product onderhoud wegen hebben we de bezuinigingsstaakstelling van 15% al gehaald.

Alleen bij de begraafplaatsen is in de begroting nog een klein bedrag (€ 2.000,-) opgenomen voor onkruidbestrijding. Ook dit bedrag is onvoldoende om het onkruid op de wandelpaden binnen de perken te houden. Momenteel onderzoeken we ook of het wenselijk is om een ander type verharding aan te brengen op deze wandelpaden. Wij krijgen ook hier een toenemend aantal klachten met betrekking tot de vergroening van de wandelpaden. Voorheen werden deze grindpaden middels chemische bestrijding onkruid- en grasvrij gehouden. Wij onderzoeken nu de haalbaarheid van het aanbrengen van gesloten verhardingen. Wij verwachten in het 2^e kwartaal van 2017 een concreet voorstel aan u voor te leggen.

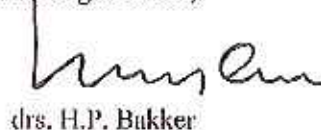
Samenvattend hebben eerdere bezuinigingen (18% in de periode 2011 – 2015), niet-toepassing van indexering en areaaluitbreiding zonder verhoging van het onderhoudsbudget de kwaliteit van de openbare ruimte van "zeer hoog" gewijzigd in "hoog". We hebben alle mogelijkheden verkend om hier bovenop nog een bezuiniging van 15% te realiseren. Dit lukt niet of minimaal, als we vast willen houden aan het huidige onderhoudsniveau. Nu ook de chemische onkruidbestrijding op verhardingen niet meer is toegestaan, zullen we enige vergroening van de openbare ruimte moeten accepteren. Maar een verdere verschrapping vinden wij ongewenst. Wij verzoeken u deze uitkomsten te betrekken bij de bespreking van de begroting 2017.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Bedum,
De secretaris,

R. Wiltjer

De burgemeester,

drs. H.P. Bakker